

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

היהודים בימי הביניים בצל הסהר והצלב- קריאת מקורות ומחקרים -
13240

תאריך עדכון אחרון 21-09-2016

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' רם בן-שלום

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Ram.Ben-Shalom@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ד , 16:00-14:30

מורי הקורס:
פרופ רם בן-שלום

תאור כללי של הקורס:
בתרגיל זה יידונו נושאים ופרקים מרכזיים בתולדות היהודים בימי הביניים, באמצעות קריאה ביקורתית במקורות ראשוניים.

מטרות הקורס:
רכישת כלי מחקר ומתודות היסטוריוגרפיות לניתוח ודין במקורות ראשוניים.

תוצרי למידה
בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:
1. הכרת סוגי המקורות ההיסטוריים ואופני השימוש המחקרי בהם.
2. הבנת הסוגות ההיסטוריוגרפיות.
3. הכרת אופני ניתוח של סוגיה היסטורית מתוך קריאה ביקורתית במקורות ראשוניים ושילוב ביבליוגרפיה מחקרית מתאימה.

דרישות נוכחות (%) :
80

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה בשילוב קריאה ביקורתית

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:
1. רומא הנוצרית והיהודים: חוקי הקיסר יוסטיניאנוס.
2. פרס וביזנטיון: המאבק על ארץ-ישראל.
3. התפשטות האסלאם ומוסדות ההנהגה היהודית בבבל.
4. הקראים.
5. הכוזרים.
6. רב סעדיה גאון.
7. עליית המרכזים היהודיים במערב-אירופה: מגילת אחימעץ וסיפור ארבעת השבויים.
8. כתבי זכויות.
9. אירגון הקהילה היהודית: תקנות ושו"ת.
10. יהודי ספרד המוסלמית (אל-אנדלוס).
11. יהודים והרקונקיסטה (הכיבוש הנוצרי של חצי-האי האיברי).
12. זרמים רוחניים ביהדות.

חומר חובה לקריאה:
א. לינדר, היהודים והיהדות בחוקי הקיסרות הרומית, ירושלים תשמ"ג, עמ' 13-59.
שמואל דוד לוצאטו, פירוש על חמשה חומשי תורה, תל אביב 1971, בראשית, מט, י.

- צ. גרץ, דברי ימי ישראל, תרגם ש"פ ראבינאוויץ (שפ"ר), ורשה תרנ"ד, ג, עמ' 36-41, 400-402.
 צ. ברס, "הכיבוש הפרסי ושלח השלטון הביזאנטי", בתוך: צ. ברס ואחרים (עורכים), ארץ-ישראל מחורבן בית שני ועד הכיבוש המוסלמי, ירושלים תשמ"ב, א, עמ' 300-349.
 ש. ספראי, "היהודים מימי קונסטנטינוס ועד הכיבוש המוסלמי", בתוך: י. צפריר וש. ספראי (עורכים), ספר ירושלים. התקופה הרומית והביזאנטית, 638-70, ירושלים תשנ"ט, עמ' 251-258.
 "E. Horowitz, 'The Vengeance of the Jews Was Stronger than Their Avarice': Modern Historians and the Persian Conquest of Jerusalem in 614", *Jewish Social Studies* New Series, Vol. 4, No. 2 (1998), pp. 1-39
 ח. לזרוס-יפה, הקוראן ומצוות היסוד באסלאם", בתוך: הנ"ל (עורכת) פרקים בתולדות הערבים והאסלאם, תל-אביב תשכ"ז, עמ' 82-101.
 ב. ז'ולטק, "תקופת ארבעת החליפים הראשונים", שם, עמ' 102-123.
 מ. שרון, "הח'ליפות", שם, עמ' 124-127.
 ד. עירון, "בית אמייה", שם, עמ' 128-155.
 מ. מעוז, "בית עבאס", שם, עמ' 199-232.
 מ. כהן, בצל הסהר והצל. היהודים בימי הביניים, תרגום מ. סלע, חיפה תשס"א, עמ' 97-127.
 מ. גיל, א"י בתקופה המוסלמית הראשונה, תל-אביב תשמ"ג, א, עמ' 23-25, 42-47, 54-61.
 חיבור רב נתן הבללי, בתוך: א. נויבאוואר, סדר החכמים וקורות הימים, אוקספורד תרנ"ג, עמ' 77-88.
 מ. בן-ששון, "המבנה, המגמות והתוכן של חיבור רב נתן הבללי", בתוך: ר. בונפיל ואחרים (עורכים), תרבות וחברה בתולדות ישראל בימי-הביניים. קובץ מאמרים לזכרו של חיים הלל בן-ששון, ירושלים תשמ"ט, עמ' 137-196.
 ד. לסקר, "הקראי כ'אחר' יהודי", פעמים 89 (תשס"ב), עמ' 97-106.
 מ. גיל, "הח'זרים לא התגיירו", ציון, עה (2010), עמ' 5-14.
 ר. דרורי, ראשית המגעים של הספרות היהודית עם הספרות הערבית במאה העשירית-תל-אביב 1988, עמ' 156-184.
 ח. בן-שמאי, "יצירתו הפרשנית וההגותית של רסג: מפעלו של מנהיג", פעמים, 54 (תשנ"ג), עמ' 63-81.
 מגילת אחימעץ, מהדורת ב. קלאר, ירושלים תשל"ד, עמ' 5-41.
 ר. בונפיל, "מיתוס, רטוריקה, היסטוריה? עיון במגילת אחימעץ", בתוך: ר. בונפיל ואחרים (עורכים), תרבות וחברה בתולדות ישראל בימי-הביניים. קובץ מאמרים לזכרו של חיים הלל בן-ששון, ירושלים תשמ"ט, עמ' 99-136.
 G. D. Cohen, "The Story of the Four Captives", *Proceedings of the American Academy for Jewish Research*, 29 (1960 - 1961), pp. 55-131
 J. Ray, "The Jew in the Text: What Christian Charters Tell Us About Medieval Jewish Society", *Medieval Encounters*, 16 (2010), pp. 243-267
 ח. סולוביצ'יק, שו"ת כמקור היסטורי, ירושלים תשנ"א.
 ח"ה בן-ששון, "מקומה של הקהילה-העיר בתולדות ישראל", בתוך: הנ"ל, רצף ותמורה, בעריכת י. הקר, תל-אביב תשמ"ד, עמ' 156-176.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 55 %

הרצאה 0 %

השתתפות 15 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 30 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: